

Phân tích và so sánh hình tượng đất nước - Văn mẫu lớp 12

Tham khảo những bài văn mẫu hay Phân tích và so sánh vẻ đẹp của hình tượng đất nước trong hai bài thơ cùng tên Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm và Nguyễn Đình Thi.

Tham khảo bài mẫu chi tiết nhất phân tích hình ảnh đất nước trong 2 bài thơ

Đất nước là tiếng gọi thiêng liêng mà con người chúng ta ai cũng phải trân trọng. Lấy cảm hứng từ đất nước, hai nhà thơ lớn của dân tộc là Nguyễn Khoa Điềm và Nguyễn Đình Thi cũng đã cho ra hai tác phẩm khác nhau nhưng cùng một nhan đề “Đất Nước”. Cùng một chủ đề, cùng một tên gọi nhưng hai bài thơ lại có hai cách thể hiện tình yêu đất nước khác nhau.

Mỗi chúng ta sinh ra đều có cho mình một quê hương. Từ tình yêu với quê hương đã hình thành nên trong mỗi người tình yêu với đất nước. Đất nước có từ thời cha ông ta và nó còn tồn tại được đến ngày nay là nhờ công của những người đi trước đã giữ gìn. Đất nước là của tất cả chúng ta nhưng cũng là của riêng mỗi người. Mỗi người sẽ nhìn đất nước dưới con mắt khác nhau ở những góc độ khác nhau. Chẳng hạn như Nguyễn Đình Thi, ông nhìn đất nước theo nhiều chiều không gian. Ở nơi ấy có trời xanh, có núi rừng, có những cánh đồng chạy dài thom mát, có những con đường đi mãi mà không hết và có cả “những dòng sông đỏ nặng phù sa”. Đó là cảnh đất nước trong sự thanh bình và trù phú.

Với Nguyễn Khoa Điềm, ông lại cụ thể hóa đất nước hơn với những địa danh mà tên tuổi của chúng mỗi khi nhắc đến ai ai cũng đều phải biết. Đó là núi Vọng Phu, hòn Trống Mái, núi Bút, non Nghiên, Hạ Long, Ông Đốc, ông Trang, Bà Đen, Bà Điểm,... Không đơn thuần tả cảnh thiên nhiên, đất trời như Nguyễn Đình Thi, Nguyễn Khoa Điềm đã đưa hình ảnh con người vào trong thơ của mình. Chính con người với những truyền thuyết từ thời Thánh Gióng đã tạo nên một đất nước tươi đẹp như ngày hôm nay. Đằng sau những vần thơ tưởng như chỉ miêu tả thiên nhiên đất nước ấy là một nỗi xúc cảm to lớn của con người, của chính tác giả khi đứng trước đất nước tươi đẹp.

Ở những câu thơ tiếp theo của mình, Nguyễn Đình Thi đã khắc họa được một đất nước đẹp tươi trong chính sự đau thương:

Ôi những cánh đồng quê chảy máu

Dây thép gai đâm nát trời chiều

...

Nước Việt Nam từ trong máu lửa

Rũ bùn đứng dậy sáng lòa

Phân tích và so sánh hình tượng đất nước - Văn mẫu lớp 12

Trong cái cảnh đẫm máu và lầm than ấy, đất nước chúng ta vẫn hiên ngang, bền vững giữa đất trời. Sau tất cả, trên bầu trời chim vẫn hót. Dưới mặt đất hoa vẫn nở. Súng đạn kia dù có sức mạnh đến mấy cũng không thể nào bắn được vào lòng yêu nước thương nòi của nhân dân ta. Chính lòng yêu nước ấy đã tạo cho chúng ta sức mạnh để vùng lên khỏi đầm lầy máu lửa. Để đến hôm nay, đất nước ta đón nhận những tia nắng bình minh đầy tươi đẹp.

Tuy không miêu tả cụ thể về một đất nước trong đấu tranh nhưng ý thơ của Nguyễn Khoa Điềm vẫn cho thấy những con người sẵn sàng đứng lên chống lại quân thù khi đất nước có giặc xâm chiếm:

Có nội thù thì vùng lên đánh bại

...

Đi trả thù mà không sợ dài lâu

Đó là những điểm chung mà chúng ta bắt gặp ở hai bài thơ Đất Nước. Tuy nhiên, chúng ta cũng thấy được những nét riêng khi mà chúng được sáng tác ở hai hoàn cảnh khác nhau. Một bên là sáng tác trong thời kì kháng chiến chống Pháp, một bên là sáng tác trong thời kì kháng chiến chống Mĩ. Vì vậy mà ta có thể thấy Nguyễn Đình Thi ca ngợi đất nước trong sự đấu tranh gian khổ và chiến thắng lấy lực của dân tộc trước giặc Pháp. Nguyễn Khoa Điềm thì lại tập trung vào văn hóa dân tộc và đời sống tinh thần. Nếu Nguyễn Đình Thi chỉ tập trung ca ngợi đất nước ở hai thời điểm trong tranh đấu và sau thắng lợi thì Nguyễn Khoa Điềm lại miêu tả một đất nước kéo dài suốt bốn nghìn năm lịch sử.

Bằng những cách thể hiện khác nhau như vậy, Nguyễn Đình Thi và Nguyễn Khoa Điềm đã khéo léo lồng ghép vào trong bài thơ tư tưởng của chính mình. Nguyễn Đình Thi thì khắc họa hình tượng đất nước của lịch sử tranh đấu. Nguyễn Khoa Điềm thì hướng đến một đất nước của nhân dân. Nhưng dù thế nào, đất nước cũng hiện lên thật gần gũi và thân thương.

Sự giống nhau trong cách miêu tả đất nước của hai nhà thơ giống như một lời khẳng định về vẻ đẹp của đất nước. Dù trải qua bao nhiêu biến cố thì vẻ đẹp của đất nước vẫn sẽ trường tồn với thời gian. Chính tình yêu với đất nước đã khiến cho những tâm hồn trở nên đồng điệu với nhau. Tình yêu đất nước cũng chính là khởi nguồn cho những giá trị nhân văn cao đẹp.

Bây giờ và sau này, đất nước vẫn sẽ là nguồn cảm hứng cho nhiều nhà thơ khác nữa. Bởi vẻ đẹp của đất nước có nói bao nhiêu cũng là chưa đủ. Và bởi những góc nhìn khác nhau của những người khác nhau cũng sẽ mang đến cho chúng ta một Đất Nước khác nhau. Giống như Nguyễn Đình Thi và Nguyễn Khoa Điềm đã làm rất tốt điều đó.

Phân tích và so sánh hình tượng đất nước - Văn mẫu lớp 12

Một số bài văn mẫu cùng chủ đề dùng cho học sinh tham khảo

Bài số 1

"Đất nước tôi thon thả giọt đàn bầu. Nghe dịu nỗi đau của mẹ. Ba lần tiễn con đi, hai lần khóc thầm lặng lẽ. Các anh không về mình mẹ lặng im..." (Tạ Hữu Yên). Cứ mỗi lần nghe lại bài hát này lòng ta xốn xang da diết ! Nhớ những ngày bé thơ đến lớp, cô giáo dạy tôi viết hai chữ "Việt Nam" và gọi đó là Đất Nước. Tôi mơ hồ chả hiểu, chỉ biết rằng đó là cái gì lớn lao và thật quý báu lắm ! Thời gian trôi qua nhanh, mang tuổi thơ bé bỏng của tôi đi xa. Cho đến hôm nay, qua bao nhiêu vần thơ đọc được tôi đã thấm thía hai tiếng thiêng liêng "Đất Nước". Nhưng rất buồn là tôi không thể viết thành thơ. Trong những vần thơ "Đất nước" mến yêu dạt dào cảm hứng ấy, có tác phẩm của Nguyễn Đình Thi và Nguyễn Khoa Điềm.

Hai nhà thơ đã truyền cho tôi cảm xúc mạnh mẽ. Những vần thơ giúp tôi nhìn ra chân dung của đất nước. Bình dị và trong sách, hồn hậu và nhân ái, nghèo khổ nhưng oai hùng. Có lẽ chính những điều ấy đã khơi gợi cảm hứng cho các bài thơ, đã gieo vào lòng từng nhà thơ bao suy tư và trăn trở. Từ cảm xúc của những ngày sống hết mình với chiến đấu, từ vốn tri thức khá phong phú của mình, qua chương "Đất nước" Nguyễn Khoa Điềm đã cắt nghĩa sâu xa cho tuổi trẻ thành thị miền Nam lúc này. Những hiểu biết về lịch sử dân tộc như sống dậy, lay động tâm hồn tác giả. Mỗi câu chuyện cổ tích, những thời khắc lịch sử của những cuộc đấu tranh giữ nước và dựng nước ngày càng thiêng liêng, tha thiết hơn bao giờ

Khi ta lớn lên Đất Nước đã có rồi

Đất Nước có trong những cái "ngày xưa ngày xưa"...mẹ thường hay kể

Đất Nước bắt đầu với miếng trầu bây giờ bà ăn

Đất Nước lớn lên khi dân ta biết trồng tre và đánh giặc

Tóc mẹ thì bới sau đầu

Cha mẹ thương nhau bằng gừng cay muối mặn

Cái kèo, cái cột thành tên

Hạt gạo phải một nắng hai sương xay, giã, giần, sàng

Đất Nước có từ ngày đó.

Trong hai câu thơ của Nguyễn Khoa Điềm man mác âm hưởng sử thi. Yếu tố cổ điển và hiện đại hoà quyện vào nhau tạo thành một cấu trúc hai cực. Đất nước mình chân thật

Phân tích và so sánh hình tượng đất nước - Văn mẫu lớp 12

như cuộc sống. Những câu thơ dài tuôn chảy êm dịu như dòng sông. Một dòng cảm xúc dào dạt âm thầm nhưng mãnh liệt. Cảm hứng về đất nước của Nguyễn Khoa Điềm bắt nguồn từ những huyền thoại: “Ngày xưa ngày xưa mẹ thường hay kể”. Dường như nhà thơ đã huy động vào đây nhiều vốn liếng, trí tuệ, sự từng trải, gửi gắm vào đây bao kỉ niệm suy tư. Nguyễn Khoa Điềm đã cùng ta hành hương về với cội nguồn dân tộc và rồi tham gia vào cuộc chiến đấu chung là con đường đúng đắn duy nhất đối với người thanh niên yêu nước. Nhà thơ mạnh dạn đề cái “tôi” của mình xuất hiện. Có thể nói rằng, muốn viết những vần thơ tuyệt vời về Đất nước không chỉ đơn thuần là nhà thơ biết rung động trước một vầng trăng, một tia nắng, một điệu dân ca hay một tiếng thơ cổ điển. Đây là cả một quá trình suy ngẫm, và “nhìn lại” đất nước. Từng lời thơ đậm ám giàu ý thức của tuổi trẻ đã nhận ra vai trò của mình trước thời đại và nhận thức được đất nước này là của nhân dân. Chúng ta phải chiến đấu để bảo vệ đất nước tươi đẹp. Nhà thơ cảm nhận phát hiện ra đất nước từ cái nhìn tổng hợp, nhiều mặt và dường như đã toàn vẹn. Với Nguyễn Đình Thi cảm hứng về đất nước bắt nguồn từ những chất liệu hình ảnh cụ thể, sinh động của cuộc kháng chiến chín năm cứu nước thần thánh của chúng ta. Bài thơ mang tính khái quát về cảm hứng lịch sử và truyền thống của dân tộc. Có phải chăng, cái cảm hứng ấy của hai nhà thơ này đều bắt nguồn từ lòng yêu nước sâu sắc? Do hoàn cảnh và thời điểm lịch sử mà mỗi nhà thơ lại có cảm nhận khác nhau. Cảm hứng về đất nước đến với Nguyễn Đình Thi trong lúc cuộc kháng chiến đang diễn ra dữ dội và tàn khốc. Người thanh niên Hà Nội ấy, cũng đã bước vào cuộc kháng chiến nhưng tâm hồn anh thanh niên vẫn đủ sức cảm nhận:

Sáng mát trong như sáng năm xưa

Gió thổi mùa thu hương cốm mới

Tôi nhớ những ngày thu đã xa.

Chính “mùa thu Hà Nội” ngày hôm nay đã gợi cảm hứng cho tác giả. Nhìn mùa thu này nhà thơ lại nhớ đến mùa thu xưa. Dường như lời hát “Mùa thu rồi ngày hăm ba, ta ra đi theo tiếng gọi sơn hà nguy biến. Rên khắp trời, lời hoan hô quân, dân ta tiến ra trận tiền” còn vang vọng bên tai. Hôm nay đứng giữa đất trời chiến khu trong buổi sáng mùa thu mát lành nhà thơ suy tư về đất nước. Cái cảm giác đầu tiên mà Nguyễn Đình Thi bắt gặp là cái rất riêng, rất đặc trưng về, rất Hà Nội : mùi hương cốm mát. Phải là một chàng trai Hà Nội chính gốc mới có được cái cảm nhận ấy. Phải gắn bó máu thịt với thủ đô mới chan hoà tình thương nơi này đến thế ! Niềm cảm xúc dâng trào. Những hồi tưởng về mùa thu trước tuy êm ái nhưng thật ra lòng nhà thơ dạt dào biết bao

Sáng chớm lạnh trong lòng Hà Nội

Những phố dài xao xác hơi may

Người ra đi đâu không ngoảnh lại

Phân tích và so sánh hình tượng đất nước - Văn mẫu lớp 12

Sau lưng thêm nắng lá rơi đầy.

Người ra đi mang dáng dấp của cậu học trò trong sáng lưu luyến bao nhiêu kỉ niệm đẹp với từng con phố dài xao xác hơi may. Có một chút lưu luyến băng khuâng trong lòng người, nhưng không hề bi lụy. Câu thơ mang màu sắc lãng mạn tươi mát trong lành:

Sau lưng thêm nắng lá rơi đầy

Cảm hứng về đất nước của Nguyễn Đình Thi cũng bắt đầu vui phơi phới của người tự do. Đứng giữa một vùng chiến khu tự do nhà văn đón nhận đất nước với những điều mới mẻ:

Mùa thu nay khác rồi

Tôi đứng vui nghe giữa núi đồi

Gió thổi rừng tre phấp phới

Trời thu thay áo mới

Trong biếc nói cười thiết tha.

Phải có con mắt tinh tế, giao cảm với thiên nhiên nhà thơ mới nhận được sự "thay áo mới" của mùa thu. Tất cả như nô nức, muôn âm thanh trong trẻo xanh biếc của trời thu như hoà quyện vào nhau; đất nước như "đang cười, đang nói". Tâm hồn nhà thơ dạt dào mệnh mông thấy đất nước mình như "rừng tre phấp phới". Hình ảnh cây tre cũng được các nhà thơ nhắc đến khi viết về đất nước:

Ta yêu Việt Nam đẹp, Việt Nam thơ bát ngát câu Kiều bờ tre, mái rạ

Mái đình cong cong như em gái giữa đêm chèo

Cánh cò Việt Nam trong hơi mát xấp xoan cò lả

Cái đôn hậu nhân tình trong nét chạm chùa Keo

(Chế Lan Viên)

Từ xúc cảm mãnh liệt dạt dào nhà thơ cảm nhận được đất nước mình không giống Chế Lan Viên với lối trầm ngâm, lắng đọng mà ở đây, đất nước hiện lên nô nức, tươi mát nhưng cũng hết sức hào hùng:

Trời xanh đây là của chúng ta

Núi rừng đây là của chúng ta

Phân tích và so sánh hình tượng đất nước - Văn mẫu lớp 12

Những cánh đồng thơm ngát

Những ngả đường bát ngát

Những dòng sông đỏ nặng phù sa

Nhà thơ không thiên tả cảnh mà nghiêng về yếu tố tượng trưng. Chỉ một vài hình ảnh cụ thể như: “núi rừng, những cánh đồng, ngả đường, dòng sông” nhà thơ đã vẽ nên đất nước. Một đất nước được khẳng định chủ quyền “Trời xanh đây là của chúng ta”, giống Lý Thường Kiệt ngày xưa đã khẳng định: “Nam quốc sơn hà nam đế cư”. Mượn một vài hình ảnh cụ thể nhưng có tính khái quát cao nhà thơ đã gửi gắm tình cảm, gửi gắm tâm trạng của mình trong đó. Niềm tự hào nhà thơ thể hiện qua điệp ngữ “của chúng ta”. Rất đẹp, rất thơ với “những cánh đồng, những dòng sông, rừng núi”... Cảm hứng lịch sử với truyền thống dân tộc đã nhắc nhở nhà thơ đừng quên:

Nước chúng ta

Nước của những người chưa bao giờ khuất

Đêm đêm rì rầm trong tiếng đất

Những buổi ngày xưa vọng nói về.

Có nhìn về quá khứ xa xôi mới quý hơn những ngày mình đang sống. Ở đây càng thấy quý hơn bởi chữ “tâm” của nhà thơ. Không chỉ có cảm nhận đất nước trong hiện tại với biết bao niềm vui chào đón mà còn nhìn lại lịch sử dân tộc. Có phải chăng những tiếng “rì rầm” trong đất ấy, những buổi ngày xưa vọng về thôi thúc bước chân và trái tim nhà thơ? Cảm hứng thời đại đã kết hợp nhuần nhuyễn với cảm hứng lịch sử truyền thống đã tạo ra những câu thơ tuyệt vời. Thi sĩ Gôt(Đức) có nói rằng: “Nhà thơ phải biết nắm lấy cái riêng biệt và từ đó, nếu cái riêng biệt là chân chính nhà thơ biểu hiện cái khái quát”. Nguyễn Đình Thi đã đi theo cái hướng này và đã thành công. Bằng những liên kết sóng đôi nhà thơ thường đi từ cái cụ thể đến cái khái quát.

Do đó mạch thơ tuôn trào theo cảm xúc không bị dàn trải. Nhà thơ cảm nhận đất nước bằng chính cái tâm hồn của mình, đáy lòng mình, không triết lý, không ồn ào nhưng đầy khích lệ. Chính vì vậy mà đất nước Việt Nam hiện lên rất hiện thực. Đó là một đất nước tạo hình trong đau khổ. Chiến tranh kéo dài không biết bao năm từ Đinh, Lý, Trần, Lê và cho đến ngày hôm nay vẫn chưa hết. Đất nước vẫn còn:

Những cánh đồng quê chảy máu

Dây thép gai đâm nát trời chiều.

Phân tích và so sánh hình tượng đất nước - Văn mẫu lớp 12

Từ xúc cảm không chỉ là niềm vui mà còn là nỗi đau nên trong bài thơ Đất nước lại có những vần thơ “đắm nước mắt” như thế. Hình ảnh “cánh đồng quê chảy máu” đã tố cáo tội ác của giặc. Lây “máu đỏ mà tưới trên cánh đồng vàng” không phải là tàn nhẫn hay sao? Cái hay của Nguyễn Đình Thi là ở chỗ đó. Hiện thực, quá khứ đã hội tụ về đây đó trong bài thơ nhưng với tâm hồn của một người lính mang dáng dấp học trò, cảm hứng lãng mạn luôn luôn chi phối.

Những đêm dài hành quân nung nấu

Bổn bồn chồn nhớ mắt người yêu.

Tình cảm riêng tư cũng đã trở thành cảm hứng về đất nước. Trong cái chung bao giờ cũng có cái riêng Nguyễn Đình Thi đã từng nói “Ta yêu em như yêu đất nước”. Chính những tình cảm này đã góp phần tạo nên “Đất nước” đôn hậu, ân tình và triu mến hơn. Cảm hứng về đất nước của Nguyễn Khoa Điềm cũng được khơi gợi từ chuyện giữa “anh và em”.

Đất là nơi anh đến trường

Nước là nơi em tắm

Đất Nước là nơi ta hò hẹn

Đất Nước là nơi em đánh rơi chiếc khăn trong nỗi nhớ thầm.

Nguyễn Khoa Điềm đã tiếp nhận đất nước trên nhiều phương diện. Từ địa lý cho đến lịch sử, rất cụ thể. Những câu thơ dài xen lẫn những câu ngắn và lối chiết tự khiến cho lời thơ có vẻ trầm tư. Tình yêu lứa đôi nảy sinh trong tình yêu đất nước. Cảm hứng đất nước bắt nguồn từ cách cảm nhận của nhà thơ qua những trải nghiệm trong cuộc kháng chiến chống Mỹ. Tư tưởng của nhân dân đã chi phối toàn bộ cảm hứng, cấu trúc hình tượng thơ. Nhà thơ cảm nhận rằng chính nhân dân đã làm nên đất nước và đất nước đã muôn đời là của nhân dân. Đất nước đối với nhà thơ vừa cụ thể mà cũng huyền ảo. Bởi vì cảm hứng ấy bắt nguồn từ những câu chuyện cổ, từ những điều gần gũi thân thương với cuộc sống của chúng ta:

Đất nước bắt đầu với miếng trầu bây giờ bà ăn

Đất Nước lớn lên khi dân mình biết trồng tre mà đánh giặc

Tóc mẹ thì bới sau đầu

Cha mẹ thương nhau bằng gừng cay muối mặn.

Phân tích và so sánh hình tượng đất nước - Văn mẫu lớp 12

Rất cụ thể, gần gũi và bình dị: “Tóc mẹ...gừng cay muối mặn”. Nhưng đây cũng là sự sáng tạo. Nhà thơ cảm nhận đất nước theo chiều dài, lẫn chiều sâu, xuyên suốt từ quá khứ cho đến hiện tại. Truyền thống, phong tục được coi là chất sống vĩnh hằng. Đất nước là tất cả những gì có trong cuộc sống, là mối quan hệ giữa cá nhân và cộng đồng:

Trong anh và em hôm nay

Đều có một phần Đất Nước

...Em ơi em Đất Nước là một phần trong máu xương của mình

Phải biết gắn bó và san sẻ

Phải biết hoá thân cho dáng hình xứ sở

Làm nên Đất Nước muôn đời...

Lời nhắn nhủ có vẻ riêng tư nhưng thật ra tác giả muốn nói chung với tất cả chúng ta. Không phải là lời giáo huấn mà là nỗi tâm tình, đậm ấm và thắm thiết. Những gì đã qua mà nhà thơ chứng kiến, đã biết, đã hiểu là nguồn cảm hứng chủ yếu của bài thơ. Tình yêu nước thể hiện thâm kín trong từng câu thơ. Dường như đối với Nguyễn Khoa Điềm đất nước mênh mông rộng lớn lắm nhưng nó không xa lạ gì với chúng ta, nó ở ngay trong ta. Tất cả những gì có trong cuộc sống đều góp phần tạo nên đất nước. Đó là cảm nhận của lớp người đi trước. Nhà thơ đã khắc hoạ lại đất nước hết sức điển hình. Một đất nước Việt Nam với những chuyện cổ tích, ca dao, bình dị, chân tình nhưng người dân giàu lòng yêu thương, sẵn sàng hi sinh mình để tạo nên dáng hình xứ sở. Cảm hứng về đất nước của Nguyễn Khoa Điềm không dừng lại ở một giới hạn nào, bởi vì đất nước kết tinh trong mỗi con người. Đất nước hoá thân trong đời sống của mỗi cá nhân và mỗi cá nhân đang sống đều mang di sản đất nước của cha ông để lại.

Ôi đất nước bốn nghìn năm đi đâu ta cũng thấy

Những cuộc đời đã hoá núi sông ta

Vì vậy, chúng ta hôm nay có trách nhiệm giữ gìn và truyền cho thế hệ mai sau. Cảm hứng thời đại xen với cảm hứng truyền thống. Lịch sử dân tộc tạo ra mạch thơ dài không ngơi nghỉ. Nhưng điều đó khiến ta liên tưởng đến đất nước mình...Trong từng thời điểm, đất nước có những phút giây thơ mộng nhưng qua bao nhiêu chặng đường mà nhà thơ đã đi đất nước sống trong cực nhọc, nặng nề dưới bom đạn, chiến tranh. Nhưng mà cha ông ta:

Sống vững chãi bốn ngàn năm sừng sững

Lưng đeo gươm ta mềm mại bút hoa

Phân tích và so sánh hình tượng đất nước - Văn mẫu lớp 12

Trong và thực sáng hai bờ suy tưởng

Sóng hiên ngang mà nhân ái chan hoà

(Huy Cận)

Chính nỗi đau đớn mà đất nước đã phải chịu đựng làm xôn xang tâm hồn của nhà thơ. Thật vậy, bốn ngàn năm qua tổ quốc ta chưa hề chấm dứt chiến tranh:

“Đất nước tôi, đất nước tôi, từ thuở còn nằm nôi sáng chắn bão giông, chiều ngăn nắng lửa...”

Những buổi trưa hè giọng ca dao vẫn cất lên trên đất nước đau thương. Cũng là một đất nước Việt Nam nhưng mỗi nhà thơ đều cảm nhận ở những điều khác nhau. Cảm hứng về “đất nước” bắt đầu từ hiện thực. Nhưng ở mỗi nhà thơ đều mang hình nét lãng mạn, lạc quan:

Đất Nước của nhân dân, Đất Nước của ca dao thần thoại

Dạy anh biết “Yêu em từ thuở trong nôi”

“Đất nước” là chủ đề bao trùm thơ Việt Nam trong giai đoạn 1945-1975. Biết bao nhà thơ đã viết về đề tài này. Nhưng tôi cho rằng trong tất cả những bài thơ *Đất nước* của Nguyễn Đình Thi là người thành công hơn cả. Đất nước của Nguyễn Đình Thi rất chân thật nhưng rất nghệ thuật nhờ nhà thơ đã chọn hình tượng đặc sắc. Tuy nhiên ở mỗi bài thơ Đất nước nhà thơ nào cũng có nét hay riêng.

Tóm lại, cảm hứng đất nước của nhà thơ bắt nguồn từ lòng yêu nước chân thành, sâu sắc! Cảm hứng đó không bắt gặp trong hiện tại mà họ còn tìm về quá khứ. Với những năm tháng gian khổ chiến tranh với truyền thống tốt đẹp của dân tộc... Chính các nhà thơ cũng có một phần tạo ra: “Nam quốc sơn hà” tươi đẹp ! Để chúng ta có thể tự hào: “Đất nước tôi...sáng ngời muôn thuở. Khi trăng đã vào cửa sổ đòi thơ...”

Bài số 2:

Hình tượng đất nước là hình tượng xuyên suốt nền văn học Việt Nam từ xưa đến nay. Trải qua trường kì lịch sử đấu tranh để sinh tồn và xây dựng, hình tượng đất nước được bồi đắp hoàn thiện qua những áng thơ văn tiêu biểu như của Lý Thường Kiệt, Nguyễn Trãi, Nguyễn Đình Chiểu... Đặc biệt là trong thơ ca Việt Nam hiện đại, các nhà thơ đã tạc nên tượng đài cao cả về đất nước trong một thời đại mới.

Hai nhà thơ: Nguyễn Đình Thi và Nguyễn Khoa Điềm qua hai bài thơ cùng mang tên Đất nước đã đem lại cho người đọc những cảm nhận mới mẻ, đầy đủ, trọn vẹn và sâu sắc về đất nước.

Phân tích và so sánh hình tượng đất nước - Văn mẫu lớp 12

Cùng ra đời sau Cách mạng tháng Tám, nhân dân được làm chủ đất nước mình, cả hai bài thơ đều thể hiện được hình tượng một đất nước giàu đẹp, nhân dân anh hùng. Cả hai nhà thơ đều tìm đến giọng thơ trữ tình - chính luận để thể hiện hình tượng đất nước. Hai bài thơ vừa có sự rung cảm sâu xa vừa có những tìm tòi, sáng tạo đầy tính trí tuệ. Vì thế, hình tượng đất nước đến với người đọc vừa qua sự rung cảm thẩm mỹ vừa có thêm những nhận thức sâu sắc về đất nước.

Tuy nhiên, về cơ bản hai nhà thơ đã có những cách biểu hiện riêng về đất nước. Đất nước của Nguyễn Đình Thi được khởi viết từ năm 1948 đến năm 1955 mới hoàn thành. Cảm hứng của nhà thơ đi suốt chiều dài của cuộc kháng chiến chống Pháp. Cảm hứng ấy còn được liên hệ với quá khứ và mở rộng tới tương lai về một đất nước hiền hòa mà bất khuất vươn dậy thán kì trong chiến thắng huy hoàng. *Đất nước* trong thơ Nguyễn Đình Thi mang màu sắc hiện đại. Nói như vậy không có nghĩa là bài thơ thiếu đi nét dân tộc, nét truyền thống. Tính dân tộc thể hiện trong vẻ đẹp trường cửu của mùa thu xứ sở, của gió heo may, của hương cốm mới, đặc biệt là cảm giác mát trong xao xuyến hồn người, một cảm giác gợi nhớ bằng khuôn:

“Sáng mát trong như sáng năm xưa

Gió thổi mùa thu hương cốm mới

Tôi nhớ những ngày đã xa”

Bài *Đất nước* của Nguyễn Đình Thi được mở đầu với vẻ đẹp trường cửu ấy của mùa thu xứ sở. Tiếp đến là những hình ảnh mang đậm sắc màu Việt Nam trong chiều sâu tâm hồn dân tộc:

“Những cánh đồng thơm mát

Những ngả đường bát ngát

Những dòng sông đỏ nặng phù sa”

Hình tượng đất nước hiện ra với những hình ảnh thơ xúc động nổi với mạch ngầm truyền thống dân tộc:

“Nước chúng ta

Nước những người chưa bao giờ khuất

Đêm đêm rì rầm trong tiếng đất

Những buổi ngày xưa vọng nói về ”

Phân tích và so sánh hình tượng đất nước - Văn mẫu lớp 12

Tuy nhiên, nhìn toàn bài, màu sắc hiện đại vẫn nổi lên khá rõ. Đó là một đất nước trong chiến tranh vệ quốc của thế kỉ XX. Hình tượng đất nước được áp ủ, trải nghiệm, đúc kết trong suốt cuộc kháng chiến chín năm. Khi nói về những đau thương, hình tượng đất nước được thể hiện với những hình ảnh hiện đại, cách nói hiện đại.

“Ôi những cánh đồng quê chảy máu

Dây thép gai đâm nát trời chiều”

Trong chiến tranh, đất nước bao giờ cũng gắn với những đau thương, tang tóc nhưng nếu trong thơ truyền thống là những hình ảnh: *“Nướng dân đen trên ngọn lửa hung tàn / Vùi con đỏ xuống dưới hầm tai vạ”* (Nguyễn Trãi - Bình Ngô đại cáo) thì trong thơ Nguyễn Đình Thi, đó là hình ảnh cánh đồng “chảy máu”, “dây thép gai đâm nát trời chiều”, những hình ảnh gắn với tư duy thơ hiện đại. Những hình ảnh gợi nỗi đau vô tận và sự căm thù vô biên.

Từ trong đau thương uất hận, dân tộc ta đã đứng lên với tinh thần bất khuất:

“Xiềng xích chúng bay không khóa được

Trời đầy chim và đất đầy hoa

Súng đạn chúng bay không bắn được

Lòng dân ta yêu nước, thương nhà”.

Để thể hiện tinh thần bất khuất của dân tộc, Nguyễn Đình Thi đã dùng những hình ảnh thơ hiện đại. “Xiềng xích” là cái hữu hạn, “trời đầy chim và đất đầy hoa” là cái vô hạn. “Súng đạn” là cái cụ thể, “lòng dân ta yêu nước thương nhà” là cái trừu tượng. Dùng cái cụ thể để “bắn” cái trừu tượng cũng như dùng cái hữu hạn để “khóa” cái vô hạn là không thể. Điều đó nói lên sự bất lực của kẻ thù và sự bất diệt của dân tộc ta.

Đặc biệt là hình tượng đất nước trong ánh sáng của chủ nghĩa anh hùng cách mạng và trong chiến thắng chói lòa:

“Súng nổ rung trời giận dữ

Người lên như nước vỡ bờ

Nước Việt Nam từ máu lửa

Rũ bùn đứng dậy sáng lòa”

Phân tích và so sánh hình tượng đất nước - Văn mẫu lớp 12

Đây là đỉnh cao của cảm xúc, suy tư về đất nước. Bức chân dung đất nước vừa cụ thể vừa âm vang chiến trận vừa vươn tới hình tượng sử thi hoành tráng giàu sức khái quát. Khổ thơ là một khám phá về hình tượng đất nước trong ánh sáng của chủ nghĩa anh hùng cách mạng Việt Nam. Nước Việt Nam từ bùn lầy của nô lệ, từ đau thương trong máu lửa bút dầy mạnh mẽ làm nên thiên thần thoát lịch sử chói sáng, chiến thắng huy hoàng. Đó là chân dung của một nước Việt Nam chói ngời trên nền của lửa máu, bùn lầy và khói đạn, một nước Việt Nam sừng sững kiêu hãnh giữa thế kỉ XX trong cuộc chiến tranh vệ quốc vĩ đại.

Vẫn tiếp tục cảm hứng về đất nước, hình tượng đất nước trong thơ Nguyễn Khoa Điềm lại là một Đất Nước trong màu sắc văn hóa dân gian. Nhà thơ đã dùng một đất nước của ca dao, thần thoại để thể hiện hình tượng đất nước, thể hiện tư tưởng “Đất Nước của Nhân dân”. Cách nói vừa quen thuộc vừa mới mẻ. Quen thuộc bởi dân gian cũng đồng nghĩa với nhân dân, một nhân dân ở phần cơ bản nhất, đậm đà nhất, dễ thấy nhất. Còn mới mẻ là bởi những chất liệu văn hóa dân gian được soi vào hình hài đất nước, gọi ra một đất nước vừa gần gũi vừa đậm chất thơ, vừa bình dị vừa vĩnh hằng trường cửu.

Khi nói về sự hình thành, lớn lên của đất nước, Nguyễn Khoa Điềm đã thể hiện gương mặt đất nước hiện ra từ chiều sâu của văn hóa dân gian, của phong tục tập quán từ lời kể của bà, lời ru của mẹ, từ muối mặn, gừng cay, từ những giọt mồ hôi vất vả, tảo tần.

Đất nước là những gì quen thuộc mà cũng đầy tôn kính, thiêng liêng:

“Khi ta lớn lên Đất Nước đã có rồi

Đất Nước có trong những cái ngày xưa, ngày xưa mẹ thường hay kể

Đất Nước bắt đầu với miếng trầu bây giờ bà ăn

Đất Nước lớn lên khi dân mình biết trồng tre mà đánh giặc

Tóc mẹ thì bới sau đầu

Cha mẹ thương nhau bằng gừng cay muối mặn

Cái kèo, cái cột thành tên

Hạt gạo phải một nắng hai sương xay, giã, dân, sàng

Đất Nước có từ ngày đó... ”

Khái niệm đất nước tiếp tục được làm rõ trong thước đo của “thời gian đằng đẵng, không gian mênh mông”, thước đo của lịch sử, địa lí. Nói đến chiều sâu lịch sử cũng đồng thời là chiều sâu về đẹp tâm hồn Việt Nam. Đó là huyền thoại Lạc Long Quân và Âu Cơ, là

Phân tích và so sánh hình tượng đất nước - Văn mẫu lớp 12

truyền thuyết Hùng Vương và ngày giỗ Tổ, những huyền thoại, truyền thuyết gợi ra quá trình sinh thành và lớn lên của dân tộc, cũng là quá trình trưởng thành bền vững của hình tượng đất nước.

Không gian địa lí không chỉ là núi, sông, đồng, bể... mà còn là không gian gắn gũi với cuộc sống của mỗi người (*Đất là nơi anh đến trường / Nước là nơi em tắm*). Đất nước cũng là không gian sinh tồn của cộng đồng qua bao thế hệ. Đất nước hóa thân trong mỗi con người (*Trong anh và em hôm nay / Đều có một phần đất nước*). Hình tượng đất nước trong thơ Nguyễn Khoa Điềm là sự thống nhất giữa cái riêng và cái chung, giữa cá nhân với cộng đồng, giữa cái nhỏ bé với cái lớn lao, giữa cái cụ thể với cái trừu tượng, giữa vật chất với tinh thần. Hình tượng đất nước được soi chiếu trong cái nhìn của văn hóa dân gian. Từ kho tàng văn hóa dân gian phong phú, đẹp đẽ đó, nhà thơ phát hiện ra một đất nước đầy thi vị lại giàu chất trí tuệ.

“Những người vợ nhớ chồng còn góp cho Đất Nước những núi Vọng Phu

Cặp vợ chồng yêu nhau góp nên hòn Trống Mái

Gót ngựa của Thánh Gióng đi qua còn trăm ao đầm để lại

Chín mươi chín con voi góp mình dựng đất tổ Hùng Vương

Những con rồng nằm im góp dòng sông xanh thẳm

Người học trò nghèo góp cho Đất Nước mình núi Bút non Nghiên

Con cóc, con gà quê hương góp cho Hạ Long thành thắng cảnh

Những người dân nào đã góp tên Ông Đốc, Ông Trang, Bà Đen, Bà Điểm ”

Những cái tên, những cảnh trí của thiên nhiên đất nước được cảm nhận qua cảnh ngộ, số phận của nhân dân. Những núi, sông, ruộng đồng, gò bãi... như là sự hóa thân những phẩm chất cao đẹp của nhân dân. Chính hình tượng đất nước được tạo nên từ những chất liệu đặc biệt ấy mà trở nên thiêng liêng, thân thiết bội phần.

Hình tượng đất nước trong thơ Nguyễn Khoa Điềm có bề dày bốn nghìn năm của một nhân dân vô danh đã dựng lên đất nước:

“Trong bốn nghìn lớp người giống ta lứa tuổi

Họ đã sống và chết

Giản dị và bình tâm

Phân tích và so sánh hình tượng đất nước - Văn mẫu lớp 12

Không ai nhớ mà đặt tên

Nhưng họ đã làm ra Đất Nước”

Như vậy, hình tượng đất nước trong thơ Nguyễn Khoa Điềm vừa có bề dày của lịch sử, bề rộng của không gian địa lí, bề sâu của văn hóa, phong tục tập quán. Tất cả đều được nhìn trong cái nhìn của văn hóa dân gian. Chính những phát hiện cùng với cách thể hiện mới mẻ ấy đã nêu bật được một tư tưởng cốt lõi: “Đất Nước của Nhân dân, Đất Nước của ca dao, thần thoại”. Nguyễn Khoa Điềm đã chọn lọc những cái tiêu biểu nhất, có ý nghĩa nhất của văn hóa dân gian và “ché biến” nó để vận dụng sáng tạo vào thơ mình. Vì vậy, những yếu tố đó đã hòa nhập khá tự nhiên với tư duy và cách diễn đạt hiện đại tạo ra màu sắc thẩm mỹ vừa quen thuộc vừa mới mẻ cho bài thơ. Đó chính là những đóng góp quan trọng của giọng thơ Nguyễn Khoa Điềm trong nền thơ ca Việt Nam hiện đại khi tạo dựng chân dung đất nước trong thời đại mới.

Đất nước của Nguyễn Đình Thi hay Đất Nước của Nguyễn Khoa Điềm đều thể hiện tình yêu quê hương đất Việt sâu sắc và cảm động. Hình tượng đất nước trong hai bài thơ là sự cảm nhận về đất nước trong ý thức mới đầy tính nhân văn của thời đại Hồ Chí Minh. Một gương mặt đất nước mang màu sắc hiện đại trong thơ Nguyễn Đình Thi. Một hình tượng đất nước đậm đà phong vị dân gian trong thơ Nguyễn Khoa Điềm đã đem lại cho người đọc hôm nay những rung động thẩm mỹ và những cảm nhận đầy đủ, trọn vẹn về Tổ quốc và nhân dân, từ đó thể hiện sâu sắc hơn tình yêu và ý thức trách nhiệm đối với đất nước và nhân dân mình.